

испоручене робе. Исто тако, посебна пажња посвећена је правима купца у случају да испоручена роба садржи извесне мане и обавези купца да плати уговорену куповну цену.

Најзад, треће поглавље у овој књизи посвећено је питању доцње странака приликом испуњења уговора о куповини и продаји робе. Притом се посебно излаже питање доцње дужника, доцње повериоца, затим специјално доцње продавца и купца, доцње код фиксних послова, као и извесни посебни случајеви доцње код купопродајног уговора (доцња код спецификационе куповине и продаје, доцња у погледу предаје робних докумената и доцња купца у погледу предаје амбалаже). Најзад, у овом поглављу се посебно излаже и питање уговорне казне.

Као што смо рекли, књига др. В. Капора претставља један врло солидан извор обавештења за нашу праксу, а са друге стране она омогућава нашим студентима да се боље упознају са принципима и схватањима израженим у Општим узањсама за промет робом.

Др. Зоран Антонијевић

ПРАВНИ ПРИРУЧНИК О ПРАВИМА И ДУЖНОСТИМА ГРАЂАНА. Београд, издање „Савремене администрације“, 1956, XIV, 567 стр.

Под уредништвом проф. др. Борислава Благојевића а у редакцији проф. др. Капора, др. С. Поповића и Н. Гућа, већа група наших истакнутих правника саставила је *Правни приручник о правима и дужностима грађана*. Многобројни дужи и краћи написи појединих одељака изложени су у *Приручнику* у тринаест глава, и то: државно уређење (1—58); породично право (59—80); кривично право и поступак, привредни преступи (81—114); имовинско право (115—204); управно право и поступак (205—274); грађански судски поступак и управни спорови (275—350); радно и службеничко право (351—378); станбени односи (379—384); задругарство, занатство (395—412); друштвене службе (431—464); саобраћајно право (465—482); финансиско право (483—535) и адвокатура (536—542). На крају је предметни регистар који олакшава употребу ове обимне књиге. Уз књигу приложено је и шест организационих шема органа власти и управе.

Редакција је настојала да у сваком напису пружи и податак кад је и где објављен пропис који уређује материју која је изложена. Штега је што ово није у свим написима доследно спроведено.

С обзиром на динамичност нашег права можда би било боље да *Приручник* није објављен као повезана књига већ у слободним листовима причвршћеним за покретне корице као и *Привредно-финансиски приручник* који је издало исто издавачко предузеће. На тај начин било би олакшано уносити све промене које настају новим прописима а уједно би се могли унети и они подаци који нису ушли у ово прво издање. То би, на пример, био случај са пропуштеним одељком о држављанству или само споменутима а необрађеним правом самоуправљања произвођача. У одељку о службеничком праву исто тако нема помена о дисциплинској и кривичној одговорности државних службеника. Грађанска одговорност службеника обрађена је у одељку о општим правилима о грађанској одговорности али није обрађена одговорност службеника за штету проузроковану држави. У првој глави нема помена о дисциплинским судовима; у трећој, није обрађен посебни део Кривичног законика, итд. С друге стране, можда би извесни детаљнији подаци о опште-

познатим стварима могли у другом издању изостати. Да ли је, на пример, нужно објашњавати који су разреди гимназије виши разреди или шта су класичне гимназије и то уз погрешно објашњење да су то оне гимназије „у којима се у настави нарочита пажња поклања учењу страних језика (латинског и грчког)“ (стр. 416). Врло је вероватно да је ово штампарска грешка али с обзиром на широк круг читалаца *Приручник* не би смео да има сличних грешака. Морале би се исправити и друге штампарске грешке као на пример оне на страни 129 где се говори о наслеђивању ауторског права или на страни 224, ст. 6, где се указује ко је тужена страна у управном спору против акта о експропријацији, итд. Исто тако извесна места морала би се или изоставити или допунити, на пример у одељку о осигурању где стоји да се обавезно осигурање „све више испољава у пољопривреди код садилаца одређених врсти индустриског биља“ (стр. 153). Из наведеног објашњења не види се да ли је ово осигурање заиста обавезно а ако јесте морао би се навести и пропис.

Ове примедбе немају намеру да умање успех и значај овог *Приручника*. Не сме се губити из вида да је велики и тежак подухват изложити наше право у целини и на једном месту. Стога ваља истаћи корисност овог првог покушаја јер је, иако са извесним недостацима, успео да то учини, те ће тако олакшати свим заинтересованим да на приступачан и најбржи начин добију основне појмове о нашем државном и правном уређењу. *Приручник* би био још кориснији ако би се уз поједине одељке или главе унели библиографски подаци који би упутили заинтересоване на основну литературу о изложеном питању. Ако би то повећало обим књиге, сигурно би повећало и њену вредност и улогу у упознавању грађана са нашим правом.

Драгаш Ђ. Денковић

Rolf SERICK: RECHTSFORM UND REALITÄT JURISTISCHER PERSONEN.
Tübingen, J. C. B. Molir (Paul Siebeck), 1955, 232 S.

Тема ове књиге односи се на врло актуелно питање, које се у пракси свакодневно оставља, у којим случајевима судија може занемарити форму правног лица и за права и обавезе правног лица узети на одговорност његове чланове, пошто правни поредак оштро раздваја правно лице као посебан субјект од његових чланова.

У првом делу књиге аутор износи мноштво примера из праксе америчких и немачких судова који треба да илуструју могућност узимања на одговорност чланова правног лица у случајевима када је дошло до злоупотребе форме правног лица. Аутор указује да се за изигравање законских одредби о забрани предузимања одређених радњи које се упућују физичким лицима користи најчешће форма правног лица, тако да се људи, на које се односи норма, покривају плаштом правног лица и у својству његових органа предузимају забрањену радњу. Драстичан пример злоупотребе јавља се и у случајевима преноса целокупне имовине од стране презадуженог физичког лица на новоосновано правно лице. У немачкој судској пракси проблем злоупотребе форме правног лица третиран је као чисто фактичко питање које је судија решавао у сваком конкретном случају, допуштајући захватање у имовину чланова правног лица, уколико је констатовано злоупотребу. За овакво становиште судија није имао ослонац у закону, осим што се могао позвати на повреду „добрих обичаја“. Међутим, америчка судска пракса изградиле је посебно учење о злоупотреби форме правног лица („*Disregard of Legal Entity*“) које је пружало судији оружје за сузбијање